

**SCHULTHEISZ EMIL – SZÁLLÁSI ÁRPÁD – KORBULY GYÖRGY –
MOLNÁR LÁSZLÓ:
GYÖRY TIBOR (1869–1938)¹**

¹ Forrás: Schultheisz Emil: Györy Tibor (1869–1938). = Orvosi Hetilap, 1963. pp. 751–752. + Szállási Árpád: Emlékezés egy kiváló orvostörténészre. Györy Tibor dr. = Orvosi Hetilap, 1979. pp. 346–348. (A részlet megtalálható: pp. 347–348.) + Korbuly György: Semmelweis és Cederschjöld. (Györy Tibor emlékének.) = Az Orvostudományok, 1938. pp. 323–331. (A részlet megtalálható: pp. 323–326, 330–331. + Molnár László: Györy Tibor orvostörténész irathagyatéka. = Tanulmányok a természettudományok, technika és orvoslás köréből. Bp., 1998. pp. 195–197. (A részlet megtalálható: pp. 195–197.)

Györy Tibor nagyobb orvostörténeti publikációi – a Semmelweisről szóló publikációit kivéve – a következők (– a szerk. összeáll.):

Györy Tibor: Morbus Hungaricus. = Orvosi Hetilap, 1899. pp. 209–210, 221–222.

Györy Tibor: Egy régi magyar könyv. = Orvosi Hetilap, 1899. pp. 448–449, 461–462.

Györy Tibor: Bethlen Kata grófnő (1700–1759). = Orvosi Hetilap, 1900. pp. 386–387.

Györy Tibor: A páviai egyetem a XV. században. = Orvosi Hetilap, 1900. pp. 403–404.

Györy Tibor: Morbus Hungaricus. Orvostörténeti tanulmány. = Magyar Orvosi Archivum, 1900. pp. 317–362, 521–542, 630–662.; 1901. pp. 170–212, 262–308.

Györy Tibor: Adatok a morbus hungaricus történetéhez. = Századok, 1900. pp. 534–547.

Györy Tibor: Adatok az 1738. évi pestis történetéhez. = Természettudományi Közöny, 1900. pp. 347–351.

Györy Tibor: Morbus hungaricus. Orvostörténelmi tanulmány eredeti kútfők nyomán. Bp., 1901. 199 p.

Györy Tibor: Momentumok a magyar orvosi történetből. = Századok, 1901. pp. 45–56.

Györy Tibor: Ásványvizeink történetéből. = A Magyar Szent Korona Országai Balneológiai Egyesületének 1902-iki évkönyve. Bp., 1902. pp. 219–225.

Györy Tibor: Az orvostörténelem gyakorlati hasznáról s culturtörténeti hivatásáról. = Orvosi Hetilap, 1902. pp. 306–307.

Györy Tibor: Néhány szó a hazai orvosi történet ügyében. = Orvosi Hetilap, 1902. pp. 366–367. és Századok, 1902. pp. 485–488.

Györy Tibor: Egy XV. századbeli gyermekgyógyászati könyv. = Gyermekgyógyászat, 1902. pp. 20–21.

Györy Tibor: Hazai gyógyászatunk vázlatos története. In: Magyar orvosi vademecum. 1. köt. Bp., 1902. pp. 1–13.

Györy Tibor: Az állatorvostan történetének oktatásáról. = Állatorvosok Lapja, 1905. pp. 238–243.

Györy Tibor: Az orvosi tudomány története. Hat előadás. Bp., 1905. 11. p. (Népszerű főiskolai tanfolyam.); Ua.: Pozsony, 1906. 12. p.

Györy Tibor: A középkor nagy járványairól. = Századok, 1906. pp. 379–383.

Györy Tibor: II. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosó társai betegségéről, haláláról. = Természettudományi Közöny, 1906. pp. 670–679.

Györy Tibor: Egy lithotomia története 1834-ből. = Orvosi Hetilap, 1907. pp. 66–67.

Györy Tibor: A mellkas kopogtatásának felfedezése (1761). Orvosi Hetilap, 1909. pp. 397–399, 420–421.

Györy Tibor: Az egységes orvosi terminológia az orvostörténész álláspontjából. = Orvosi Hetilap, 1910. pp. 678–680.

Györy Tibor: Corpus medicorum Graecorum. = Orvosi Hetilap, 1912. p. 712.

Györy Tibor: Közegészségügyi állapotaink és intézményeink a 19. század első harmadában. = Orvosi Hetilap, 1917. pp. 555–559.

Györy Tibor: A proletárdiktatúra a közegészségügy terén. = Népegészségügy, 1920. pp. 169–173, 216–220, 258–262, 281–288, 335–343, 359–362, 400–410, 444–446, 459–466, 535–540, 573–577. Külön megjelent: Bp., 1920. 63 p.

Györy Tibor: Marginalia medicohistorica. = Népegészségügy, 1920. pp. 478–480, 580–581.; 1921. pp. 32–33, 255–256., 1923. p. 276., 1928. pp. 707–708.

Györy Tibor: A gyermekek keresztshadjárata 1212-ben. = Népegészségügy, 1921. pp. 114–117.

Györy Tibor: Visszatekintés az orvosi tudomány múltjára s előrepillantás a jövőbe. = Orvosi Hetilap, 1923. pp. 506–509.

Györy Tibor: A magyar orvosok szerepe az orvosi tudomány kiépítésében. = Orvosi Hetilap, 1924. pp. 477–481, 502–505

**Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai,
Gazda István vezetésével.**

A magyar orvostörténelem kevés művelője között is egyedül áll nádudvari Győry Tibor alakja. Humanista orvos és pragmatikus történész ritka ötvözete.

A mindennapos orvosi gyakorlat, az azzal járó tülekedés idegen volt számára. Ez a körülmény és az orvos-szociológia iránti érdeklődése vezette az orvos-közigazgatási pályára. Ebben a munkakörben, ha a társadalom akkori struktúrája miatt alapvető reformokat nem is indíthatott el, sokat tett a hazai egészségügy fejlődése érdekében.

Érdeklődése az orvostörténelem iránt több volt, mint hobby: tudományt művelt tudóshoz méltó felkészültséggel. Az orvostörténelem az ő számára nem csupán a szellemtudományok egy ága, hanem a medicina szerves része. Kezdetől fogva azért tartotta az orvostörténelmet oly fontosnak, mert úgy vélte, hogy segítségével áthidalhatja a szellemtudományok és természettudományok közötti, akkoriban tátongónak vélt szakadékot.

Győry Tibor: Az utolsó 50 év orvosi tudományának magyar fejlesztői. In: Élet könyve. 3. köt. Bp., 1925. pp. 319–331. (Világkincstár.)

Győry Tibor: Magyarország szerepe az orvostudomány fejlődésében. = A magyar művelődés története. Bp., 1929. pp. 268–272.

Győry Tibor: Adatok a magyar bacillusvadászokról. In: De Kruif, Paul: Bacillusvadászok. [Bp. 1930]. pp. 315–334. (A magyar vonatkozású kiegészítés másik társszerője: Bálint Nagy István).

Győry Tibor: Magyar orvostanhallgatók Basel egyetemén. = Orvosi Hetilap. 1931. pp. 634–635.

Győry Tibor: A nagyszombati egyetem orvosi facultásának első éve. Van Swieten emlékezete. = Orvosképzés, 1931. pp. 573–599.

Győry Tibor: Tanszékek betöltése a Nagyszombatban felállított orvosi fakultás fennállásának első évszázadában. = Orvosképzés, 1934. pp. 107–121.

Győry Tibor: A hasonszenvészeti tanszék felállítása a budapesti egyetemen. = Gyógyszerési Közlöny, 1934. pp. 238–240, 262–263, 277–278.

Győry Tibor: Az Ország-úti Kunewalder-ház képe. = Állatorvosok Lapja, 1934. p. 277.

Győry Tibor: A „conformateur” elvének keresztülvitele a Nagyszombatban felállított orvosi fakultásban. In: Berzeviczy emlékkönyv. Bp., 1934. 260–277. p.

Győry Tibor: Háborús emlékeimből. Visszaemlékezés gróf Tisza Istvánra. = Népegészségügy, 1934. pp. 194–196.

Győry Tibor: Orvosi szaklapjaink történetéből. = Népegészségügy, 1934. pp. 954–959.

Győry Tibor: Az orvostudományi kar története 1770–1935. Bp., 1936. XVI, 842 p., 14 t. (A Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem története. 3.)

Győry Tibor: Történelmi visszapillantás a budapesti kir. magyar Pázmány Péter egyetem 300 éves jubileuma alkalmából. = Népegészségügy, 1935. pp. 497–500.

Győry Tibor: A nagyszombati orvosi kar megalapítása. = Orvostudomány, 1935. pp. 16–21.

Győry Tibor: A chloroform bevonulása a magyar orvosi gyakorlatba. = Szociális Orvostudomány, 1935. pp. 52–53.

Győry Tibor: Az orvostörténelem tanítása külföldön és hazánkban. = Orvosképzés, 1935. Különszám. pp. 348–355.

Az orvostörténelem szemléleti kérdései érdekelték elsősorban, amint ez munkáiból is kitűnik. Így pl. a 18. századvégi antihippokratikus mozgalmakról írott tanulmánya² e fejlődés menetét és képviselőit egyaránt bemutatja.

Sokat foglalkozott azokkal a kórformákkal, amelyek egykorú leírások szerint jelentős befolyást gyakoroltak a közállapotokra, a társadalom életére. Ezek közé tartozott a történészek által gyakran emlegetett Morbus Hungaricus. Győry szellemes analitikus dolgozataiban meghatározta e betegség addig erősen vitatott mibenlétét. E ragyogó tanulmányok³ mindennél jobban bizonyítják a követelményt: a jó orvostörténésznek filológiaiilag képzett, nagy felkészültségű orvosnak kell lennie. Győrynek a Morbus Hungaricusra vonatkozó pathológiai-klinikai fejtegetései arra engednek következtetni, hogy ez a betegség a typhus exanthematicussal azonos. Ezt a tézist az újabb kutatások sem cáfolták, sőt megerősítették.⁴

Irodalmi munkáinak zöme magyar orvostörténelmi kérdésekkel foglalkozik, nézőpontja azonban mindig az internacionális tudomány szemszöge. Hogy hazánk orvostudományának gazdag múltját a külfölddel is megismertesse, írásainak nagyobb részét németül is megjelentette.

A század legtekintélyesebb orvostörténészéhez Karl Sudhoffhoz őszinte barátság fűzte. Dokumentuma ennek érdekes – eddig kiadatlan – levelezésük is. A kettőjük közötti barátságnak köszönhető, hogy a Deutsche Gesellschaft für Geschichte der Medizin 1929. évi nemzetközi kongresszusát Budapesten tartotta. Ebből az alkalomból Győry többnyelvű útmutatót írt és szerkesztett, amelyben hazánk orvosi életével ismerteti meg a kongresszus résztvevőit.

Győry Tibornak különösen nagy érdeme, hogy a külfölddel is elismertette Semmelweis Ignác magyar származását s a század elején még nem is oly ritkán vitatott érdemét.⁵ Minden kétséget kizáróan bizonyította, hogy a gyermekágyi láz okának és megelőzési módjának felfedezését illetően Semmelweisé a prioritás. A világ elé tárta azokat az okmányokat, amelyek cáfolhatatlanul igazolják Semmelweis magyar voltát: ősei már a 17. században Magyarországon éltek. Miként egy orvosegyesületi gyűlésen (1926. szeptember 26.) mondotta, közel két éven át nap mint nap foglalkozott Semmelweis életével és munkásságával, hogy műveit alaposan megismerje, egyéniségéről képet alkothasson magának. Ebből a munkából született meg az a könyve, amelyben összegyűjtve adta ki Semmelweis minden írását. Előbb németül jelent meg,⁶ majd 'Semmelweis összegyűjtött munkái' címmel a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat adta ki 1906-ban. Utóbbi kiadásban Semmelweis eredetileg németül írott munkáit magyarra fordította. Győry németnyelvű tanulmánya minden későbbi külföldi Semmelweis-könyv forrásműve lett. Theo Malade 'Semmelweis, der Retter der Mütter'⁷ című könyvét „Győry Tibor professzornak, Semmelweis honfitársának, tanai legbátrabb terjesztőjének és védelmezőjének...” ajánlja.

Győry, kinek munkái forrásidézeteit és bibliográfiai adatait illetően is példamutatóak, orvostörténelmi munkássága folyamán erősen érezte egy hazai orvosi könyvészet hiányát. Nem állván a maihoz hasonló intézet rendelkezésére, a hiányt maga pótolta. Több éves gyűjtő, feldolgozó és rendszerező munka eredményeként 1900-ban jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia segítségével a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat 63. köteteként 'Magyarország orvosi bibliographiája 1472–1899. A Magyarországon és hazánkra vonatkozólag a külföldön megjelent orvosi könyveknek kimutatása.' Ez a 250 oldalas, hallatlan precizitással összeállított mű a magyar és nem csekély mértékben a nemzetközi orvostörténelmi irodalom egyik legfontosabb forrásműve lett. Bibliográfiája megírása közben Győry igen gondos kritikai munkát végzett. Könyve távolról sem csak pontos címléírás! Szemlélete bemutatásául álljon itt

² Orvosi Hetilap, 1914.

³ Lásd: Magyar Orvosi Archivum, 1900–1901. és Századok, 1900 és 1902.

⁴ V. ö.: Sticker, Georg: Die Seuchengänge in Ungarn. = Monatsschrift Ungarischer Medicines, 1931. pp. 79–138.

⁵ Győry Tibor: Semmelweis Ignác származása. = Századok, 1906. pp. 767–769.

⁶ Győry, Tibor: Semmelweis' gesammelte Werke. Herausgegeben und zum 2. Theil aus dem Ungarischen übersetzt. Jena, 1905. 604 p. (Amit Semmelweis eredetileg magyar nyelven írt, azt Győry fordította németre – a szerk. megj.)

⁷ München, 1924.

előszavának egy jellemző része, amelyet bibliográfiájának kuriózumok című fejezetnek magyarázataként írt:

„A ‘Curiosum’-okat orvos-történelmi méltatás alá kellett vennem, vagyis tekintettel kellett lennem arra, ha valjon azok megjelenésük idején is olybá veendőek voltak e, vagy csak a tudomány mai álláspontjáról tekintve kell azokat curiosumoknak mondanunk? Csakis az előbbieket vettem ide bele. S hogy e fejezetbe való könyveket még a legutolsó években is írtak, sőt egyetemet végzett orvosok, s ezen okból azok e helyen kerültek elkönyvelés alá, magukat, ne mást okoljanak érte.”

Győry kritikus ítélete így sorolta többek között e fejezetbe Péczely Ignác ‘Útmutatás a szemekből kórisme tanulmányozásához’ címmel megjelent,⁸ külföldön nem kis sikert aratott könyvét. Ez a könyv nálunk már megjelenése után nem sokkal a kuriózumok közé került, míg sok országban az irisdiagnostikáról szóló könyveknek még ma is özöne jelenik meg!⁹

A múlt irodalmának gondozása mellett Győry az aktuális orvosi irodalmat sem hanyagolta el. Mintegy másfél évtizeden át szerkesztette a Népegészségügy című folyóiratot, számos külföldi folyóiratnak volt magyar referálója.

Több cikkben és hosszabb tanulmányban dolgozta fel a nagyszombati egyetem orvosi fakultásának első éveit, a hazai egyetemi orvosképzés kezdeteit. Később e tárgyú kutatásait kiterjesztette a későbbi századokra is. Ennek eredménye az egyetem orvosi kara történetének tökéletes feldolgozása. Eredeti forrásokra és okleveles kútfőkre támaszkodik ez a 33 íves könyv, amely legnagyobb terjedelmű s egyben utolsó írása. Az egyetem 300 éves fennállásának ünnepe alkalmából került kiadásra.

Vámosy Zoltán Győryről írott rövid nekrológja így kezdődik:

„A Múlt embere a Múlt kódéba lépett” – nos ez talán szépen hangzik, de Győry Tiborra éppen nem illik. Gazdag munkásságának szemlélete és tárgyi tartalma egyaránt azt igazolják, hogy a múltat tárgyaló művei a jelent szolgálják, s szelleme nem „a Múlt kódéba lépett”, hanem a Ma kutatóinak útját világítja meg.

*

(...) Talán mégis 1906 volt életének a legtermékenyebb és legszebb esztendeje. Mint ismeretes, ekkor hozták haza Rodostóból II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem földi maradványait, s Győry a Természettudományi Közlöny 477. füzetében gyönyörű tanulmányt írt Rákóczi és bújdosó társai betegségéről és haláláról. Természetesen elsősorban Mikes Kelemen leveleire hivatkozva, amelyet ma sem lehet meghatódottság nélkül olvasni. Ő maga, Mikes is átesett a malárián, de erdélyi módon káposztalevessel gyógyította magát. Már az 1722. évi pestisjárványban sokan elpusztultak.

„Ocsmány nyavalya ez; reggel jól vagy az ember, estve felé megbetegszik és harmad napjára eltemetik” – írja a hűségese levelező.

A fejedelem haláláról nem mond kórismét Győry, azonban megkockáztathatjuk a feltevést, hogy végül a malária végzett vele.

„Leginkább urunkon búsulunk, akin harmadnap hideg vagy” – így Mikes, boncoláskor a „vére tele volt sárral”, ami talán a máj és a lép laesiójának az eredménye volt. Thallóczy Lajos pedig Thököly Imre betegségének kórtani adatait állította össze, melyet szintén Győry bíralt el orvosi szempontból.¹⁰ Arra a feltevésre jut, hogy a különben hypochonder hős ízületi bántalmi reumás láz eredményei voltak, ehhez társult a szív- és veseszövődmény, melyek korai halálát okozták. (...)

⁸ Péczely Ignác: Fölfedezések a természet- s orvosi tudomány terén. Az idült betegségek. 1. füzet. Útmutatás a szemekből kórisme tanulmányozásához. Bp., 1880. 71, 3 p.

⁹ V. ö.: Kleinische Prüfung der Organ- und Krankheits-zeichen in der Iris. Ulm, 1954.

¹⁰ Thallóczy Lajos: Thököly Imre betegsége. I. A kórtörténet adatai összeállítása. – II. Győry Tibor: A kórtörténeti adatok orvosi megbírási. Klny. a „Századok”-ból. Bp., 1906. 21 p.

*

A magyar orvostörténelem elköltözött nagy mesterének és az anyák megmentőjének neve örök időkre elválaszthatatlanul fonódik össze egymással. Pedig a szó köznapi értelmében nem ismerték egymást. Amikor Győry Tibor 1869-ben megpillantotta a nap világát, Semmelweis már négy év óta csendes lakója volt a schmelzi temetőnek.

És mégis alig volt valaki, talán még a kortársakat sem véve ki, aki Semmelweis-t lélekben annyira ismerte volna, mint éppen Győry Tibor. A legnagyobb magyar orvos irodalmi hagyatéka, amely küzdelmeivel együtt maradék nélkül visszatükrözi írójának megkapóan rokonszenves egyéniségét, mély hatást gyakorolt Győry Tibor finom és érzékeny lelkére. Defunctus adhuc loquitur! Az anyaföld ölében porladó Semmelweis írásain keresztül beszélt a késő utódhoz, s Győry Tibor lelki szemei előtt egész tisztaságában megjelent a mártírok koszorúját viselő nagy magyar orvos szelleme, hogy egész életén át vele maradjon.

Amikor 1902-ben a német természettudósok és orvosok karlsbadi gyűlésén a New York-i Baruch professzor: 'Amerikanische Beiträge zur Entwicklung der modernen Therapie' c. előadását tartja különös tekintettel Oliver Wendell Holmes-ra és felveti a prioritás kérdését Semmelweis-szel szemben, a pesti egyetem fiatal magántanára, a 'Janus' c. folyóiratban lezajló vita során kimutatja, hogy a kimondottan contagionista Holmes és az egyéb összefüggéseket is lángeszűen felismerő Semmelweis között prioritásról nem is lehet szó. A sarokba szorított Baruch, Semmelweisnek egy nem létező, állítólag 1848-ban megjelent iratából vett koholt idézettel kísérli meg viszontválaszában a védekezést, amivel a maga részéről a további tudományos vita jogosultságát eleve elveszítette.¹¹

Ez a győztes polémia döntő hatással volt Győryre. Ekkor határozza el, hogy tetterejének legjavát Semmelweis szolgálatába állítja: védelmezni fogja emlékét és szellemi hagyatékát minden igazságtalan támadással szemben. Ettől kezdve lankadatlan buzgalommal áll az orvosi irodalom vártáján és számos német, angol és francia nyelven megjelent közleményében védi Semmelweis igazát, felfedezésének elsőbbségét bármely oldalról jövő prioritási igényekkel szemben, magyarságát, terjeszti kultuszát, ismerteti felfedezésének rendkívüli jelentőségét. (...)

Teljes tudatában annak, hogy Semmelweis munkái képezik tanainak sziklaszilárd bizonyítékát, összegyűjti és fordítja azokat. Így jelenik meg szorgos fáradozása eredményeképpen előbb németül,¹² majd magyarul¹³ Semmelweis műveinek teljes kiadása és sohasem szűnik meg a Semmelweis tanításáról téves nézeteket vallókat ezeknek eredetiben való olvasására utasítani.

Tevékeny részese a Semmelweis-szobor mozgalomnak is, s a leleplezés napját megelőzően 1906. szeptember 29-én a Budapesti Kir. Orvosegyesület ünnepi ülésén elmondja a hallgatók emlékezetében most is élő, megragadó szépségű emlékbeszédjét.

A Semmelweis-utca, -bélyeg megszületésében szintén oroszlanrésze volt, örömmel támogatott minden Semmelweis-kutatót és a Semmelweis-kultusznak alázatos papja volt szíve utolsó dobbanásáig. Semmelweis-tisztelete külföldön is becsült és elismert volt. Ennek egyik külső kifejezője, hogy Theo Malade, a költő lelkületű német orvos 'Semmelweis, der Retter der Mütter' című regényét neki ajánlja („a legbátrabb pajzshordozónak az ország nagy emberei közt”),¹⁴ épp úgy mint André Sobel :| Fièvre :| 42° c. regényes Semmelweis-életrajzát.

Munkás életének egyik legtisztább örömmel teljes napja volt 1928. szeptember 6-a, amikor a Deutsche Gesellschaft für Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften Budapesten tartott kongresszusa alkalmából (amely az ő személyének szóló megtiszteltetés is volt!) az ősz

¹¹ Verhandlungen der Ges. Deutscher naturforscher und Ärzte (74. Versammlung zu Karlsbad). Leipzig, 1903. pp. 116–121. és Janus, 1903. pp. 7–13., továbbá uo. pp. 14–19, 621–623, 624–626.

¹² Győry, Tibor: Semmelweis' gesammelte Werke. Herausgegeben und zum 2. Theil aus dem Ungarischen übersetzt. Jena, 1905. 604 p.

¹³ Győry Tibor (összeáll. és ford.): Semmelweis összegyűjtött munkái. Bp., 1906. VI, 727 p.

¹⁴ Az eredeti szöveg így hangzik: „dem tapferen Schildhalter seines grossen Landsmannes”

Sudhoff személyében minden idők legnagyobb orvostörténésze juttatta kifejezésre a Semmelweis-szobornál tartott beszédében a német tudomány hódolatát a magyar nép és a belőle fakadt Semmelweis előtt (magyar fordításban):

„Tettei a halhatatlanságot biztosítják, amíg a Föld a Nap körül kering. Művei és ő maga örök életűek”¹⁵

Kedvenc tervének megvalósítását, hogy hivatott tollával – Pázmány egyetemének orvoskaráról festett monumentális történeti freskója után – egy biográfia keretében életre keltse Semmelweis-t, megakadályozta váratlan halála, amely éppen akkor szólította el szerető gonddal összegyűjtött (és régi szándéka szerint az orvoskarra hagyományozandó) könyvei köréből, amikor hivatali gondoktól mentesen csak dédelgetett stúdiumának élhetett volna. (...)

*

(...) Akaratának megfelelően könyvtára, iratai és képgyűjteménye az orvoskar tanártestületi könyvtárába került. Az utóbbi kettőt ma a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Levéltára őrzi.

A csaknem hat iratfolyómétert kitevő, páratlanul gazdag anyagot négy nagyobb egységre bontottuk. Az első állagba az iratokat soroltuk, tíz doboznyi terjedelemben. Így a személyes jellegű iratokat, úgymint különböző kinevezési okmányok, oklevelek (orvosi, a hegedű tanszék elvégzéséről szóló, egyesületek, külföldi akadémiák tagságáról stb.). Egyik legérdekesebb egy 1915-ben, a cs. és kir. 3. sz. Haditartalék Kórházban kelt elismerő oklevél, melyet 58 betege írt alá. Ugyanis Győry az I. világháború alatt törzsorvosként katonai szolgálatot teljesített, egy ideig mint kórházparancsnok. Külön csomókat képeznek a katonai szolgálattal, az orvoskarral, valamint egyesületekkel kapcsolatos iratok, hivatali levelezés. Érdekes naplójegyzeteket is találni a proletárdiktatúra idejéből. Ekkor rövidebb ideig letartóztatásban is volt, sőt egyik pártfogója egy levélben arról is tudósít, hogy megkínózták.

A személyi iratokhoz hasonlóan terjedelmes sorozatot képeznek a Stefánia Szegény-gyermekkorház Szövetséghez és a gyermekvédelemhez kapcsolódó anyagok. Szerencsés kiegészítése ez az I. sz. Gyermekklinika (az egykori Stefánia Szegény-gyermekkorházban) sajnos igen töredékesen fennmaradt iratanyag. Egy egész doboz tesz ki a nemzetközi orvos- és orvostörténeti kongresszusokkal kapcsolatos iratok. Közülük is a legemlékezetesebb rendezvény a Német Orvos- és Természettudománytörténeti Társaság nemzetközi kongresszusa, melyet Győry 60. születésnapja tiszteletére Budapesten tartottak 1929 szeptemberében. Ez volt az első alkalom, hogy e társaság átlépte Németország határait. Ebben Győry személyes érdemei és széles német kapcsolatai mellett nagy szerepe volt a társaság alapítójához és elnökéhez, Karl Sudhoffhoz (1853–1938) fűződő, már ekkor is több évtizedre visszatekintő barátságnak.

Találni iratokat még ebben az állagban érettségi elnökségekkel, magántanári habilitációk bírálataival, a már akkor tervezett egyetemi múzeum létesítésével, illetve az 1935-ös egyetemi jubileummal kapcsolatban.

A második állag talán a legizgalmasabb, ez tartalmazza ugyanis Győry igen kiterjedt, 1880–1937 közötti levelezését, összesen kilenc doboz terjedelemben. Ebből négyet tesz ki az idegen nyelven folytatott levelezés, mely túlnyomórészt természetesen német, de van köztük francia, olasz és angol nyelvű is. E többesres halmaz közül igyekeztünk elkülöníteni mindazokat, akiktől egynél több levél származott. Így az idegen nyelvű részben összesen 95 partnert tudtunk azonosítani.

A leggazdagabb sorozat a Karl Sudhoffal folytatott levelezés, mely 1898-tól 1937-ig több, mint 350 levelet tartalmaz. Ehhez jönnek még a Győry által Sudhoffhoz írott levelek másolatai, melyeket a közelmúltban kaptunk meg a wolfenbüтели Herzog August Bibliothektől, ahol Sudhoff hagyatékát őrzik. A német kollégák jelen pillanatban már előkészületeket tettek e levelezés

¹⁵ Sudhoff, K.: Worte der Huldigung für Semmelweis. Bp., 1929. p. 8.

Az eredeti szöveg így hangzik: „seine Grosstaten die Unsterblichkeit sichern, solange die Erde um die Sonne kreist. Sein Werk und Er leben für alle Zeiten”.

kiadására. Sajnos az ottani sorozat csak 1914-től indul, így ez az igen érdekes levélváltás nem egészen teljes.

Kiterjedt levelezés folyt más német orvostörténészekkel is, akik többnyire Sudhoff köréhez tartoztak. Így Walter von Brunn (1876–1952), Ernst Darmstaedter, Paul Diepgen (1878–1966), Wilhelm Haberling (1871–1940), Romanus Johannes Schaefer (sz. 1866), vagy Henry Ernest Sigerist (1891–1957). A levélírók nagy többsége német illetőségű, de akad mellettük cseh, román, osztrák, olasz, lengyel, amerikai, francia is. Érdekesség, hogy Győry a magyar Elischer Gyulával (1846–1909) is németül levelezett.

A magyar nyelvű levelezésben 36 olyan partnert találtunk, akitől egynél több levél származik. Itt a legterjedelmesebb a debreceni gyermekgyógyász tanárral, Szontágh Félixszel (1859–1929) folytatott, több mint két évtizedes levelezés. Hasonlóan hosszú időszakot ölel fel a szintén közismert orvostörténésszel, Kossa Gyulával (1865–1944) való kapcsolat, aki az Állatorvosi Főiskolán tanártársa is volt. A hosszú névsorban olyan nevek találhatók még, mint a sebésztanár Bakay Lajos (1880–1959), a fiatalon elhunyt makói orvostörténész Bálint Nagy István (1893–1931), Bársony János (1860–1926), Bókay János (1892–1961), Grósz Emil (1865–1941), Kollarits Jenő, Korányi Sándor (1866–1944), a kolozsvári orvostörténész Pataki Jenő (1857–1944), Schaffer Károly (1864–1939), vagy a szülésztanár Tauffer Vilmos (1851–1934). Nem szerepel a részletes raktári jegyzékben, mivel csak egy-egy levelet találtunk tőlük: Eötvös Loránd (1848–1919), Pauler Ákos (1876–1933), Domanovszky Sándor (1877–1955), Szekfű Gyula (1883–1955) és Eckhardt Ferenc (1885–1957).

A harmadik állagot a jegyzetek, kéziratok, publikációk alkotják. Az első hat doboznyi sorozat a több, mint 800 oldalas orvoskar-történethez készült jegyzeteket tartalmazza. Értékét emeli, hogy számos Győry által – az országos Levéltárban és a kari irattárban – használt forrás azóta elpusztult vagy elkallódott. Megtalálhatók még Győrytól származó, vagy róla szóló cikkek, különlenyomatok, egyes kéziratok, jegyzetek.

Az utolsó állagba került az orvostörténeti tárgyú képgyűjtemény. Régi metszetek, reprodukciók, újság- és könyvkivágások, karikatúrák csakúgy fellelhetők itt, mint kortársakról vagy elődökről készült képek, fényképek, vagy az 1935. évi egyetemi jubileumi kiállításra készült illusztrációk. Jóllehet ez a képgyűjtemény valaha rendezett volt, hiszen katalógus is fennmaradt róla, az évtizedes gazdáltság alatt teljesen összekeveredett, feltehetően hiányokat is szenvedett. Ennek újrendezése a közeljövő feladata lesz.